

Ks. ZYGMUNT CHEŁMICKI

**OJCÓW NASZYCH
WIARA ŚWIĘTA**

MAŁY KATECHIZM

KRAKÓW 2014

www.ultramontes.pl

SPIS TREŚCI

	Str.
Pacierz	3

Streszczenie Ojców naszych Wiary Świętej

CZEŚĆ PIERWSZA. O Wierze	9
CZEŚĆ DRUGA. O Przykazaniach	18
CZEŚĆ TRZECIA. O Łasce	26

DODATEK

Posty obowiązujące	33
--------------------------	----

Ojców Naszych

WIARA ŚWIĘTA

(mały katechizm)

Ks. ZYGMUNT CHELMICKI

PACIERZ

I. Znak krzyża świętego.

W Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

I. – *Signum Sanctae Crucis.*

† In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

II. Modlitwa Pańska.

Ojcze nasz, któryś jest w niebie! – Święć się Imię Twoje, – przyjdź królestwo Twoje, – bądź wola Twoja, jako w niebie, tak i na ziemi; – chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj, – i odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom; – i nie wódz nas na pokuszenie, – ale nas zbaw ode złego. Amen.

II. – *Oratio dominica.*

Pater noster qui es in caelis,
sanctificetur nomen tuum,
adveniat regnum tuum,
fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie;
et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris,
et ne nos inducas in tentationem,
sed libera nos a malo. Amen.

III. Pozdrowienie Anielskie.

Zdrowaś Maryjo, łaskiś pełna, Pan z Tobą – błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławiony owoc żywota Twojego, Jezus. Święta Maryjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi, teraz i w godzinę śmierci naszej. Amen.

III. – Salutatio angelica.

Ave, Maria, gratia plena, Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui, Iesus.

Sancta Maria, mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae. Amen.

IV. Skład Apostolski.

Wierzę w Boga, Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi. – I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego, – który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Maryi Panny, – umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion. – Zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał, – wstąpił na niebiosa, siedzi po prawicy Boga Ojca Wszechmogącego. – Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych. – Wierzę w Ducha Świętego, Święty Kościół powszechny, – Świętych obcowanie, – grzechów odpuszczenie, – ciała zmartwychwstanie, – żywot wieczny. Amen.

IV. – Symbolum Apostolorum.

- 1° Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem caeli et terrae;
- 2° et in Iesum Christum, Filium eius unicum, Dominum nostrum;
- 3° qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine;
- 4° passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus et sepultus;
- 5° descendit ad inferos; tertia die resurrexit a mortuis;
- 6° ascendit ad caelos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis;
- 7° inde venturus est iudicare vivos et mortuos.
- 8° Credo in Spiritum Sanctum;
- 9° sanctam Ecclesiam catholicam, Sanctorum communionem;
- 10° remissionem peccatorum;
- 11° carnis resurrectionem;
- 12° vitam aeternam. Amen.

V. Dziesięć przykazań Bożych.

Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli.

- 1) Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.
- 2) Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno.
- 3) Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
- 4) Czcij ojca twego i matkę swoją.
- 5) Nie zabijaj.
- 6) Nie cudzołóż.
- 7) Nie kradnij.
- 8) Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu twemu.
- 9) Nie pożądaj żony bliźniego twego.
- 10) Ani domu, ani sługi, ani służebnicy, ani wołu, ani osła, ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Będziesz miłował Pana Boga twego ze wszystkiego serca twego, ze wszystkiej duszy twojej, ze wszystkich sił twoich; a bliźniego twego, jak siebie samego.

VI. Pięć przykazań Kościelnych.

- 1) Postanowione od Kościoła Bożego dni święte święcić.
- 2) Mszy świętej w dni święte z uczciwością i nabożeństwem słuchać.
- 3) Posty nakazane zachowywać.
- 4) Przynajmniej raz w roku, około Wielkiejnocy, spowiadać się i komunikować we własnej parafii, albo w innej za pozwoleniem swojego pasterza.
- 5) Godów małżeńskich w czasach zakazanych nie sprawować.

VII. Cztery prawdy główne, które każdy człowiek, przyszedłszy do rozumu, powinien wiedzieć i wierzyć w nie pod utratą Zbawienia.

- 1) Że jest Bóg.
- 2) Że Bóg jest sprawiedliwy.
- 3) Że Bóg jest jeden w trzech osobach.
- 4) Że Syn Boży stał się człowiekiem dla naszego zbawienia.

Wierzyć nadto mamy:

Że dusza ludzka nigdy nie umiera, bo jest nieśmiertelna; – i że łaska Boska jest koniecznie do zbawienia potrzebna.

VIII. Siedem Sakramentów.

- 1) Chrzest.
- 2) Bierzmowanie.
- 3) Ciało i Krew Pańska.
- 4) Pokuta.
- 5) Ostatnie Namazczenie.
- 6) Kapłaństwo.
- 7) Małżeństwo.

IX. Pięć warunków do Pokuty.

- 1) Rachunek sumienia.
- 2) Żal za grzechy.
- 3) Mocne postanowienie poprawy życia.
- 4) Spowiedź szczerą.
- 5) Zadośćuczynienie.

X. Siedem grzechów głównych.

1) Pycha. 2) Łakomstwo. 3) Nieczystość. 4) Zazdrość. 5) Obżarstwo. 6) Gniew. 7) Lenistwo.

XI. Dziewięć grzechów cudzych.

1) Komu grzeszyć kazać, – 2) Komu grzeszyć radzić, – 3) Komu grzeszyć pozwalać, – 4) Kogo do grzechu pobudzać, – 5) Komu do grzechu pomagać, – 6) W cudzym grzechu uczestniczyć, – 7) Na cudzy grzech milczeć, – 8) Cudzemu grzechowi nie zapobiegać, – 9) Cudzy grzech ukrywać.

XII. Sześć grzechów przeciw Duchowi Świętemu.

1) W nadziei miłosierdzia Bożego grzeszyć. 2) Rozpaczać o swoim zbawieniu. 3) Sprzeciwiać się uznanej prawdzie chrześcijańskiej. 4) Bliźniemu łaski Boskiej zazdrościć. 5) Zbawienne napomnienia zuchwale odrzucać. 6) Pokutę aż do śmierci odkładać.

XIII. Cztery grzechy, wołające o pomstę do Boga.

1) Rozmyślne zabójstwo. 2) Grzech sodomski. 3) Uciskanie ubogich, wdów i sierot. 4) Zatrzymanie zapłaty sługom i najemnikom.

XIV. Trzy cnoty teologiczne czyli wlane.

- 1) Wiara. 2) Nadzieja. 3) Miłość.

XV. Cztery cnoty kardynalne.

- 1) Roztropność. 2) Wstrzemięźliwość. 3) Sprawiedliwość. 4) Męstwo.

XVI. Siedem cnót przeciwnych grzechom głównym.

- 1) Pokora. 2) Szczodrobliwość. 3) Czystość. 4) Miłość bliźniego. 5) Wstrzemięźliwość. 6) Łagodność. 7) Pobożność.

XVII. Trzy najprzedniejsze dobre uczynki.

- 1) Modlitwa. 2) Post. 3) Jałmużna.

XVIII. Siedem uczynków miłosiernych względem duszy.

- 1) Błądzących upominać. 2) Nieumiejętnych nauczać. 3) Wątpiącym dobrze radzić. 4) Smutnych pocieszać. 5) Krzywdy cierpliwie znosić. 6) Urazy chętnie darować. 7) Modlić się za żywych i umarłych.

XIX. Siedem uczynków miłosiernych względem ciała.

- 1) Łaknących nakarmić. 2) Pragnących napoić. 3) Nagich przyodziać. 4) Podróżnych w dom przyjąć. 5) Chorych nawiedzać i ratować. 6) Więźniów wspierać. 7) Umarłych grzebać.

XX. Trzy rady ewangeliczne.

- 1) Dobrowolne ubóstwo. 2) Dozgonna czystość. 3) Posłuszeństwo zupełne.

XXI. Siedem darów Ducha Świętego.

- 1) Mądrość. 2) Rozum. 3) Rada. 4) Męstwo. 5) Umiejętność. 6) Pobożność. 7) Bojaźń Boża.

XXII. Cztery rzeczy ostateczne.

- 1) Śmierć. 2) Sąd. 3) Niebo. 4) Piekło.

XXIII. Akt Wiary.

Wierzę, o Boże mój, w to wszystko, coś objawił i przez Twój Kościół święty katolicki do wierzenia podał; a wierzę w to dlatego, ponieważ jesteś samą Prawdą i omylić nas nie możesz. Boże mój, umocnij Wiarę moją!

XXIV. Akt Nadziei.

Mam nadzieję, o Boże mój, że dla zasług Pana naszego Jezusa Chrystusa dasz mi łaskę do zbawienia potrzebną, a jeśli przykazania Twoje zachowam – chwałę w życiu przyszlým; boś to sam obiecał, a jesteś dobry, miłosierny i w obietnicach swoich wierny. Boże mój, pomnóż nadzieję i ufność moją.

XXV. Akt Miłości.

Kocham Cię, o Boże mój, nad wszystko, boś jest nad wszystko kochania godzien, a dla miłości Twojej kocham także bliźnich moich, jak siebie samego i z serca odpuszczam wszystkim nieprzyjaciołom moim. O Boże, daj, abyśmy Cię coraz więcej a więcej kochali.

XXVI. Akt żalu za grzechy.

O Boże mój, żałuję z całego serca za wszystkie grzechy moje, a żałuję nie tyle dlatego, że przez nie utracił niebo, a na piekło zasłużył, ile dlatego, że Cię, najwyższą dobroć, obraził i zasmucił, – Ciebie, którego teraz nad wszystko miłuję. Brzydzę się wszystkimi grzechami moimi, nienawidzę ich, postanawiam mocno już się do nich nie wracać, wypowiadać się szczerze i wiernie Ci odtąd służyć, za pomocą łaski Twojej świętej, o którą Cię pokornie proszę.

CZEŚĆ PIERWSZA

O WIERZE

Pytanie: *Jaka nauka jest najważniejsza i najpotrzebniejsza?*

Odpowiedź: Nauka religii.

P. *Dlaczego?*

O. Ponieważ nas uczy o Bogu, oraz o naszym stworzeniu i przeznaczeniu.

P. *Kto nas stworzył?*

O. Pan Bóg.

P. *Na co nas stworzył i przeznaczył?*

O. Abyśmy Go znali, miłowali, Jemu służyli i potem z Nim w niebie królowali.

P. *Co to jest niebo?*

O. Jest to miejsce szczęścia wiekuistego, gdzie Bóg daje się oglądać tym, którzy Mu wiernie za życia służyli.

P. *Skąd się dowiadujemy jak służyć Panu Bogu?*

O. Z nauki chrześcijańskiej.

P. *Jaki jest widzialny znak wyznawcy nauki chrześcijańskiej?*

O. Znak Krzyża Świętego, który jak najczęściej czynić należy, mówiąc przy tym: "W Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego, Amen".

P. *Kto nam podał naukę chrześcijańską?*

O. Sam Chrystus Pan.

P. *W czym się ona w krótkości zawiera?*

O. W Składzie Apostolskim, który tak się zwie, ponieważ, jak niesie podanie, ułożyli go Apostołowie, gdy po zesłaniu Ducha Świętego mieli się rozejść po świecie, aby opowiadać naukę Jezusa Chrystusa (zob. [Pacierz](#)).

P. *Czy wystarczy znać i umieć Skład Apostolski?*

O. Nie wystarczy, trzeba jeszcze wierzyć we wszystko, co w sobie zawiera.

P. *Co znaczy wierzyć?*

O. Uznawać za nieomylną prawdę to, co Bóg objawił, Apostołowie nauczali i Kościół Święty do wierzenia podaje.

P. *Czy wszystko, w co wierzyć mamy, możemy zrozumieć?*

O. Nie wszystko, gdyż rozum nasz jest niedoskonały i często rzeczy stworzonych zrozumieć nie może, a cóż dopiero prawd nadprzyrodzonych.

P. *Jak się nazywają prawdy nadprzyrodzone dla rozumu naszego niedostępne?*

O. Tajemnice Wiary Świętej.

P. *Jak dowiedzieliśmy się o tajemnicach Wiary Świętej?*

O. Przez Objawienie Boże.

P. *Co to jest Objawienie Boże?*

O. Jest to nauczanie przez Pana Boga, którego dokonał albo Sam, jak np. gdy na górze Synaj ogłosił 10 przykazań, lub gdy Chrystus Pan na ziemi nauczał, albo przez ludzi na ten cel przez Siebie wybranych, jak Prorocy, Apostołowie, a wreszcie Kościół Święty rzymskokatolicki.

P. *Co jest najpierwszym i najgłówniejszym przedmiotem Wiary?*

O. Pan Bóg.

P. *Skąd wiemy, że Bóg jest?*

O. Z istnienia świata, ze świadectwa największych uczonych, wszystkich narodów, własnego naszego sumienia, a wreszcie z Objawienia Bożego.

P. *Kim jest Bóg?*

O. Jest duchem nieskończenie doskonałym, Stworzycielem i Panem nieba i ziemi, od którego wszystko dobre pochodzi.

P. *Co to jest duch?*

O. Jest to istota nie posiadająca ciała, której ani widzieć, ani dotykać się nie można, a która jednak żyje i istnieje.

P. *Dlaczego zwiemy Boga duchem najdoskonalszym?*

O. Ponieważ wszystkie przymioty ducha posiada w stopniu najwyższym.

P. *Które są najgłówniejsze przymioty Pana Boga?*

O. Że jest wieczny, wszechmocny, wszędzie obecny, wszystko wiedzący, nieskończenie święty, nieskończenie sprawiedliwy, nieskończenie dobry.

P. *Dlaczego nazywamy Boga stwórcą?*

O. Ponieważ świat i wszystko cokolwiek istnieje stworzył, czyli uczynił z niczego.

P. *Dlaczego zwiemy Go Panem nieba i ziemi?*

O. Ponieważ nie tylko wszystko stworzył, ale wszystkim rządzi i wszystko utrzymuje przez swoją Opatrzność.

P. *Czy Bóg jest jeden?*

O. Jest jeden w trzech osobach: Bóg Ojciec, Syn Boży, Duch Święty.

P. *Jak te trzy osoby nazywamy?*

O. Trójcą Przenajświętszą, którą wyznajemy czyniąc znak Krzyża Świętego.

P. *Jakie są najprzedniejsze stworzenia Boże?*

O. Aniołowie i ludzie.

P. *Co to są Aniołowie?*

O. Są to duchy dobre i czyste.

P. *Na co zostali stworzeni?*

O. Aby Boga chwalili i ludziom w zbawieniu pomagali.

P. *Jak zwiemy Aniołów, którzy szczególnie nami się opiekują?*

O. Aniołami stróżami; każdy z nas posiada Anioła stróża, który nad nim czuwa i mu pomaga.

P. *Jaki jest nasz obowiązek względem Aniołów stróżów?*

O. Wdzięczność, szacunek i posłuszeństwo.

P. *Czy wszyscy Aniołowie wytrwali w dobrym?*

O. Nie wszyscy. Wielu z nich nieposłuszeństwem obraziło Pana Boga, za co strąceni zostali z nieba do piekła i stali się złymi duchami, czyli szatanami.

P. *Co czynią szatani?*

O. Szkodzą nam i usiłują skłonić do złego.

P. *Co to jest człowiek?*

O. Jest to stworzenie Boże, złożone z ciała i duszy nieśmiertelnej, stworzonej na obraz i podobieństwo Pana Boga.

P. *Które są główne przymioty duszy?*

O. Rozum i wola. Przez rozum poznajemy Pana Boga i Jego przykazania, przez wolę wypełniamy je.

P. *Ilu ludzi stworzył Pan Bóg?*

O. Na początku stworzył ich dwoje: mężczyznę Adama i niewiastę Ewę.

P. *Gdzie ich osadził?*

O. W raju.

P. *Jakimi ich stworzył?*

O. Dobrymi, szczęśliwymi, wolnymi od grzechu, cierpień, smutków i śmierci.

P. *Czy mieli takimi pozostać zawsze?*

O. Tak, o ile byliby dochowali posłuszeństwa Panu Bogu.

P. *Czy go dochowali?*

O. Nie, ponieważ jedli owoc zakazany z drzewa wiadomości złego i dobrego.

P. *Jak się nazywa to pierwsze nieposłuszeństwo?*

O. Grzechem pierworodnym.

P. *Co znaczy grzech pierworodny?*

O. Oznacza grzech, który wprowadzie popełnili pierwsi rodzice nasi, ale który drogą oplakanego spadku przechodzi na nas wszystkich, tak, iż w nim się rodzimy.

P. *Jakie są skutki grzechu pierworodnego?*

O. Na ciele uciążliwość pracy, cierpienia, choroby, śmierć; na duszy utrata łaski Bożej, synostwa Bożego i prawa do nieba, oraz przyćmienie rozumu i osłabienie woli.

P. *Czy Bóg na zawsze odrzucił ludzi od siebie?*

O. Nie, ulitował się nad nimi i już pierwszym rodzicom naszym w raju przyrzekł zesłać Odkupiciela.

P. *Kto był tym Odkupicielem?*

O. Jezus Chrystus, druga osoba Trójcy Świętej, Syn Boży, Bóg odwieczny, który w czasie stał się człowiekiem i narodził się z Najświętszej Maryi Panny.

P. *Jak nazywamy stanie się człowiekiem Jezusa Chrystusa?*

O. Tajemnicą Wcielenia Syna Bożego.

P. *Kim więc jest Jezus Chrystus?*

O. Prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem.

P. *Gdzie się narodził Jezus Chrystus?*

O. W Betlejem.

P. *Kto był matką Pana Jezusa?*

O. Najświętsza Maryja, uboga dziewica z rodu królewskiego Dawida, którą dla jej cnót i pobożności wybrał Bóg, spośród wszystkich niewiast, na Matkę Syna swego i o tym ją powiadomił przez Anioła Gabriela.

P. *Jakimi słowy zwiastował Maryi Anioł tę wiadomość?*

O. "Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z Tobą". Słowa te rozpoczynają modlitwę zwaną "Pozdrowieniem anielskim" (zob. [Pacierz](#)), które winniśmy odmawiać przy każdym pacierzu, w każdej okoliczności i potrzebie.

P. *Kim był święty Józef?*

O. Oblubieńcem Najświętszej Maryi Panny, opiekunem i żywicielem Pana Jezusa.

P. *Gdzie opowiedziany został żywot Pana Jezusa?*

O. W czterech Ewangeliach, spisanych przez Apostołów Mateusza i Jana i ich uczniów Marka i Łukasza, nazwanych odtąd Ewangelistami.

P. *Jak długo Pan Jezus pozostawał widzialnie na tym świecie?*

O. Przez 33 lata, z których 30 spędził w ukryciu, pod opieką Józefa i Maryi, w ciągu trzech zaś działał i nauczał publicznie.

P. *Co znaczy, że nauczał publicznie?*

O. Opowiadał Ewangelię czyli to wszystko, co ludzie wiedzieć i czynić powinni, aby osiągnąć zbawienie.

P. *Co znaczy, że działał publicznie?*

O. Boskość swoją, posłannictwo i naukę potwierdzał cudami, które spełniał nie w ukryciu, lecz w obecności ludzi, niekiedy wobec licznych tłumów.

P. *W jaki sposób dokonał Pan Jezus Odkupienia naszego?*

O. Przez gorzką mękę i okrutną śmierć swoją na krzyżu. Tym sposobem spłacił winę naszą wobec Boga, zaciągniętą przez grzech pierworodny i przywrócił nam prawo do królestwa Bożego.

P. *W czym szczególnie objawił Pan Jezus swoją Boską moc?*

O. W Zmartwychwstaniu swoim. Po śmierci bowiem swojej, złożony do grobu strzeżonego przez żołnierzy rzymskich, trzeciego dnia powstał żywy i ukazał się pobożnym niewiastom, Apostołom i uczniom swoim i przez dni czterdzieści przebywał na ziemi.

P. *Co uczynił Pan Jezus dnia 40-go?*

O. Zawiódł Apostołów na górę Oliwną i tam w ich obecności w Niebo wstąpił.

P. *Czy Pan Jezus wróci jeszcze na tę ziemię w widzialnej postaci?*

O. Tak jest, przyjdzie na sąd ostateczny wydać wyrok na żywych i umarłych.

P. *Co Pan Jezus przed Wniebowstąpieniem swoim przyrzekł Apostołom?*

O. Zesłać Ducha Świętego, który też rzeczywiście w 50-tym dniu po Zmartwychwstaniu, w dniu tzw. Zielonych Świątek, zstąpił w postaci ognistych języków na Apostołów zebranych w wieczerniku.

P. *Kto to jest Duch Święty?*

O. Trzecia osoba Trójcy Przenajświętszej, Bóg prawdziwy, równy Bogu Ojcu i Synowi.

P. *Co otrzymujemy przez Ducha Świętego?*

O. Łaskę uświęcającą i siedem Jego darów (zob. [Pacierz](#)).

P. *Co uczynił Pan Jezus, zanim widzialnie w niebo wstąpił?*

O. Ustanowił Kościół.

P. *Co to jest Kościół?*

O. Społeczeństwo lub zgromadzenie wszystkich chrześcijan, wyznających religię rzymskokatolicką, pozostających pod zwierzchnictwem Papieża, jako namiestnika i widzialnego zastępcy Chrystusa Pana.

P. *Jakie są przymioty prawdziwego Kościoła?*

O. Że jest jeden, święty, apostołowski, katolicki czyli powszechny.

P. *Jak dzieli się Kościół?*

O. Na słuchający i nauczający.

P. *Kto stanowi Kościół słuchający?*

O. Wszyscy wierni.

P. *Co polecił Chrystus Pan Kościołowi nauczającemu?*

O. Spełniać w dalszym ciągu Jego posłannictwo przez nauczanie wiernych i prowadzenie ich do zbawienia.

P. *Kto spełnia to posłannictwo w Kościele nauczającym?*

O. Papież, który jest głową widzialną Kościoła, oraz biskupi i kapłani.

P. *Jakim przymiotem obdarzył Pan Jezus w tym celu głowę Kościoła, czyli Papieża?*

O. Nieomylnością, dzięki której papież, gdy występuje jako najwyższy nauczyciel wiernych, w rzeczach Wiary i moralności ogólnej ogłasza nieomylną prawdę.

P. *Kto należy do Kościoła?*

O. Wierni na ziemi, dusze w czyśćcu i Święci w niebie. Wszyscy oni stanowią jedno żywotne społeczeństwo.

P. *W czym się ta żywotność społeczna objawia?*

O. We wzajemnych usługach i pomocach, jakie jedni drugim oddają.

P. *Jak się ta wzajemna usłużność i pomoc nazywa?*

O. Świętych obcowaniem.

P. *Jaką władzę jeszcze Kościół posiada?*

O. Władzę odpuszczania grzechów.

P. *Co czeka niechybnie każdego człowieka?*

O. Śmierć, przez którą ciało rozłącza się z duszą; pierwsze powraca do ziemi, z której jest wzięte, druga staje przed sądem Boga.

P. *Czy ciała na zawsze pozostaną w ziemi?*

O. Nie, lecz na sąd ostateczny zmartwychwstaną, aby, połączywszy się na powrót z duszą, wraz z nią otrzymać nagrodę, lub karę wiekuistą.

P. *Czy, prócz sądu ostatecznego, nie ma innego sądu?*

O. Owszem, jest sąd szczegółowy, zaraz po śmierci, na mocy którego dusze zmarłych idą do nieba, czyśćca lub piekła.

P. *Co to jest niebo?*

O. Miejsce szczęścia wiekuistego, gdzie sprawiedliwi, którzy albo nie grzeszyli, albo za grzechy swoje w zupełności odpokutowali, oglądają Boga.

P. *Co to jest czyściec?*

O. Miejsce, w którym sprawiedliwi, zanim wejdą do nieba, oczyszczają się z grzechów powszednich, albo ponoszą karę za te grzechy, których na ziemi jeszcze całkowicie nie odpokutowali.

P. *Co to jest piekło?*

O. Miejsce kary wiekuistej na grzeszników, którzy w ciężkich grzechach bez pokuty zeszli z tego świata.

CZEŚĆ DRUGA

O PRZYKAZANIACH

Pytanie: *Czy wystarcza do zbawienia wierzyć?*

Odpowiedź: Nie, lecz trzeba nadto zgodnie z Wiarą żyć i postępować.

P. *Gdzie zawiera się w krótkości to, jak zgodnie z Wiarą żyć i postępować należy?*

O. W przykazaniach Boskich i Kościelnych.

P. *Ile jest przykazań Boskich?*

O. Dziesięć (zob. [Pacierz](#)).

P. *Kto je udzielił?*

O. Sam Pan Bóg Izraelitom na górze Synaj.

P. *Ilorakie są przykazania?*

O. Dwojaki: zakazujące i nakazujące.

P. *Jaka jest różnica między przykazaniami zakazującymi a nakazującymi?*

O. Że co do zakazujących nie mogą zajść nigdy okoliczności, w których wolno by było czyn zakazany spełnić, co do nakazujących zaś mogą istnieć poważne powody lub przyczyny, dla których godzi się czynu nakazanego nie dokonać, jak np. w niedzielę spełniać konieczne posługi, lub nawet pracować w czasach klęski, za zezwoleniem zwierzchności duchownej.

P. *Co zakazuje 1-sze przykazanie "Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną"?*

O. Niedowiarstwa, bałwochwalstwa, świętokradztwa, zabobonu i czarów.

P. *Co nakazuje to przykazanie?*

O. Boga jedynie, jako Boga prawdziwego czcić, Jego miłować i Jemu służyć.

P. *Kogo czcimy oprócz Pana Boga?*

O. Najświętszą Maryję Pannę i Świętych Pańskich, udając się do nich, aby się za nami do Boga wstawiali.

P. *Czego zakazuje 2-gie przykazanie "Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremno"?*

O. Niepotrzebnej przysięgi, lekkomyślnego ślubowania, bluźnierstwa i klątwy.

P. *Co nakazuje to przykazanie?*

O. Przysięgę w razie potrzeby, wobec sądu, dochowanie uroczystości uczynionych ślubów, oraz cześć w każdym miejscu i w każdej okoliczności imienia Pańskiego.

P. *Co nakazuje 3-cie przykazanie "Pamiętaj, abyś dzień święty święcił"?*

O. Poświęcać dzień święty tylko na służbę Bożą, pracę około zbawienia duszy, oraz na wypoczynek ciała.

P. *Który jest dzień święty?*

O. W starym Zakonie był szabat, czyli sobota, w nowym niedziela, na pamiątkę Zmartwychwstania Pańskiego, oraz inne Święta przez Kościół nakazane.

P. *Czego zakazuje to przykazanie?*

O. Spełniania w dniu świętym prac ciężkich i zarobkowych.

P. *Co nakazuje 4-te przykazanie "Czczij ojca twego i matkę twoją"?*

O. Cześć, uszanowanie, miłość i posłuszeństwo względem rodziców, oraz opiekę i pomaganie im w potrzebie.

P. *Komu oprócz rodziców winniśmy obowiązek posłuszeństwa i szacunku?*

O. Chlebodawcom, przełożonym i zwierzchnikom zarówno duchownym, jak świeckim.

P. *Czego zakazuje to przykazanie?*

O. Niewdzięczności, poniewierki i opuszczenia rodziców w starości lub w potrzebie.

P. *Czego zakazuje 5-te przykazanie "Nie zabijaj"?*

O. Samobójstwa, zabójstwa, pojedynków, bijatyk, szkodenia własnemu i cudzemu zdrowiu i zgorzenia.

P. *Co nakazuje to przykazanie?*

O. Poszanowanie życia i zdrowia duszy oraz ciała, zarówno swego, jak i bliźniego.

P. *Czego zakazuje 6-te przykazanie "Nie cudzołóż" i 9-te "Nie pożądaj żony bliźniego twego"?*

O. Wszelkiej nieskromności, pożądliwości zmysłowej i nieprzyzwoitości w uczynkach, słowach i myślach, słowem tego wszystkiego, co byśmy się wstydzili uczynić przy drugich, rodzicach lub starszych.

P. *Co nakazują te przykazania?*

O. Przestrzeganie cnoty skromności w uczynkach, słowach i myśli.

P. *Czego zakazuje 7-me i 10-te przykazanie "Nie kradnij", oraz nie pożądaj "ani domu, ani sługi, ani służebnicy, ani wołu, ani osła (bliźniego twego) ani żadnej rzeczy, która jego jest"?*

O. Szkodzić bliźniemu na jego majątności przez rozbój, kradzież, oszukaństwo, lichwę, zatrzymanie rzeczy znalezionych, a wreszcie także pożądać rzeczy, do bliźniego należącej.

P. *Co nakazują te przykazania?*

O. Cudzą własność jak najprędzej zwrócić, a szkodę wyrządzoną wedle możliwości naprawić.

P. *Czego zakazuje 8-me przykazanie "Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu twemu"?*

O. Kłamstwa, fałszywego świadectwa, plotki, obmowy, potwarzy, zuchwałego sądu, w ogóle wszelkiej szkody na dobrej sławie bliźniego.

P. *Co nakazuje to przykazanie?*

O. Krzywdę wyrządzoną bliźniemu na dobrej jego sławie naprawić.

P. *Co winniśmy zachować oprócz przykazań Boskich?*

O. Przykazania Kościelne, wydane przez Kościół katolicki (zob. [Pacierz](#)).

P. *Co nakazuje 1-sze przykazanie "Postanowione od Kościoła Bożego dni święte święcić"?*

O. Święcić w ten sam sposób, co i niedziele, dni święte ustanowione przez Kościół ku czci Pana Jezusa, Najświętszej Panny, Świętych Pańskich i innych uroczystych pamiątek.

P. *Czego zabrania to przykazanie?*

O. W dni święte podobnie jak i w niedziele spełniać prac ciężkich i zarobkowych.

P. *Co nakazuje 2-gie przykazanie "Mszy Świętej w dni święte z uczciwością i nabożeństwem słuchać"?*

O. W święta i niedziele być obecnym na Mszy Świętej całkowicie, uważnie i nabożnie, oraz wysłuchać słowa Bożego.

P. *Czego zabrania to przykazanie?*

O. Bez słusznej i poważnej przyczyny, opuszczać w niedziele i święta Mszę Świętą lub kazanie.

P. *Co nakazuje 3-cie przykazanie "Posty nakazane zachowywać"?*

O. W dni przez Kościół wskazane pościć ściśle, lub powstrzymywać się od spożywania mięsa.

P. *Co znaczy pościć ściśle?*

O. Nie spożywając mięsa, raz na dzień jeść do sytości, rano zaś i wieczorem przyjmować skromny posiłek.

P. *Kiedy obowiązuje post ścisły?*

O. W dni powszednie Wielkiego Postu, Suche Dni, wigilie, oraz w środy i piątki adwentowe (jaka jest obecnie obowiązującą dyscyplina postna zob. Ks. Franciszek Bączkowicz CM, [Posty obowiązujące](#). – Przyp. red. *U. m.*).

P. *Kiedy obowiązuje wstrzemięźliwość?*

O. W Dni Krzyżowe, niedziele Wielkiego Postu, we wszystkie piątki i soboty całego roku, w soboty Adwentu (zob. [Posty obowiązujące](#)).

P. *Czy post obowiązuje wszystkich?*

O. Wszystkich dorosłych, tj. pełnoletnich, wyjąwszy chorych i ciężko pracujących, którzy mogą uzyskać zwolnienie (dyspensę) od biskupa, lub własnego proboszcza.

P. *Czego zabrania to przykazanie?*

O. W dni postne bez otrzymania dyspensy nie zachowywać należytej wstrzeźliwości co do jedła, zarówno pod względem ilości, jak i jakości.

P. *Co nakazuje 4-te przykazanie "Przynajmniej raz w roku, około Wielkiejnocy, spowiadać się i komunikować we własnej parafii, albo w innej za dozwoleniem swojego pasterza"?*

O. Aby każdy wierny, doszedłszy do używania rozumu, przynajmniej raz w roku w czasie Wielkanocnym spowiadał się i komunikował.

P. *Czego zabrania to przykazanie?*

O. Bez bardzo ważnej i słusznej przyczyny jaką jest ciężka choroba, lub brak zupełny kapłana, opuszczać Spowiedź wielkanocną.

P. *Co pociąga za sobą nieusprawiedliwione zaniedbanie Spowiedzi Wielkanocnej?*

O. Grzech śmiertelny, tak wielki, że Kościół winnym zagraża wyłączeniem z grona wiernych i odmówieniem chrześcijańskiego pogrzebu.

P. *Co nakazuje 5-te przykazanie kościelne "Godów małżeńskich w czasach zakazanych nie sprawować"?*

O. W czasie postu i pokuty od wszelkich uciech światowych, nawet skądinąd dozwolonych, się wstrzymywać.

P. *Czego zabrania to przykazanie?*

O. Od pierwszej niedzieli Adwentu aż do Trzech Króli i od Środy Popielcowej do Niedzieli Przewodniej, ślubów małżeńskich nie zawierać, oraz wesel, tańców i hucznych zabaw nie wyprawiać.

P. *Czy tylko winniśmy zachować przykazania Boskie i Kościelne?*

O. Nie tylko, ale i obowiązki naszego stanu, powołania, oraz inne dobrowolnie zaciągnięte powinności.

P. *Co to jest grzech?*

O. Dobrowolne przestąpienie przykazania Boskiego, Kościelnego, lub zaniedbanie obowiązków naszych.

P. *Iloraki jest grzech?*

O. Dwojaki: śmiertelny, gdy dotyczy ważnej rzeczy i powszedni, gdy dotyczy mniejszej, albo spełniony został niezupełnie dobrowolnie lub świadomie.

P. *Co sprawia grzech śmiertelny?*

O. Pozbawia duszę łaski Boskiej, czyni ją wobec Boga i nagrody wiekuistej umarłą i ściąga na nas karę piekła.

P. *Co sprawia grzech powszedni?*

O. Zmniejsza w nas łaskę Boską i usposabia do grzechów śmiertelnych.

P. *Co to są grzechy główne?*

O. Są to takie grzechy, z których inne wypływają, jakoby ze źródła.

P. *Ile ich jest?*

O. Siedem (zob. [Pacierz](#)).

P. *Co jest przeciwne grzechom głównym?*

O. Siedem cnót im odpowiadających (zob. [Pacierz](#)).

P. *Co to jest pycha?*

O. Nieumiarkowana miłość siebie samego i pragnienie wyniesienia się.

P. *Co to jest łakomstwo?*

O. Zbyteczne przywiązanie się do dóbr doczesnych.

P. *Co to jest nieczystość?*

O. Sromotny grzech zabroniony przez 6-te i 9-te przykazanie, a polegający na nieporządnym używaniu rozkoszy cielesnych zarówno w uczynkach, jak w słowie i myśli.

P. *Co to jest zazdrość?*

O. Nikczemny smutek z cudzego dobra, lub powodzenia i złośliwa radość z cudzego nieszczęścia.

P. *Co to jest obżarstwo i pijaństwo?*

O. Nieumiarkowanie w jedzeniu i picciu.

P. *Co to jest gniew?*

O. Nieumiarkowane uniesienie się przeciwko komu, lub przeciwko czemu, co się nam nie podoba.

P. *Co to jest lenistwo?*

O. Jest to wstręt do pracy i zaniedbanie swoich obowiązków względem Boga i swego stanu.

P. *Co to są cnoty Boskie albo teologiczne, czyli wlane?*

O. Są to cnoty, które bez naszego przyczynienia ani zasługi Bóg wlewa do naszej duszy.

P. *Które to są?*

O. Wiara, nadzieja i miłość.

P. *Co to jest wiara?*

O. Cnota, przez którą przyjmujemy za nieomylną prawdę to wszystko, co Bóg objawił, Apostołowie nauczali i Kościół Święty rzymskokatolicki do wierzenia podaje.

P. *Co to jest nadzieja?*

O. Cnota, przez którą spodziewamy się pozyskać od Pana Boga odpuszczenie grzechów, łaskę potrzebną do zbawienia i po życiu cnotliwym nagrodę wiekuistą.

P. *Co to jest miłość?*

O. Cnota, przez którą miłujemy Boga nade wszystko, a bliźnich jak siebie samych, zgodnie z przykazaniem Pańskim: "Będziesz miłował Pana Boga twego ze wszystkiego serca twego, ze wszystkiej duszy twojej i ze wszystkich sił twoich, a bliźniego twego, jak siebie samego".

P. *Kto jest bliźnim naszym?*

O. Każdy człowiek bez względu na jego wyznanie, narodowość i stan duszy.

P. *Jakie uczynki wypływają z miłości bliźniego?*

O. Tak zwane uczynki miłosierne względem duszy i względem ciała (zob. [Pacierz](#)).

P. *Na czym polega doskonałość chrześcijańska?*

O. Na czynieniu wszystkiego, co Bóg chce, jak chce i co Mu się podoba, z myślą, aby przez to oddać Mu cześć najwyższą i zbawienie wiekuiste pozyskać.

CZEŚĆ TRZECIA

O ŁASCE

Pytanie: *Czy człowiek o własnych siłach może pozyskać zbawienie?*

Odpowiedź: Nie, lecz potrzebuje do tego jeszcze łaski Boskiej.

P. *Co to jest łaska?*

O. Jest to dar i pomoc nadprzyrodzona, której nam Bóg ku zbawieniu naszemu udziela, z dobroci swojej, dla zasług Chrystusa Pana.

P. *Jaka jest łaska?*

O. Głównie dwojaka: usprawiedliwiająca i czynna.

P. *Co to jest łaska usprawiedliwiająca?*

O. Jest to ta łaska, która z grzeszników czyni nas sprawiedliwymi, dziećmi Boga, dziedzicami królestwa niebieskiego.

P. *Co to jest łaska czynna?*

O. Jest to ta łaska, przez którą Bóg pomnaża w nas łaskę swoją i daje nam siły do spełniania uczynków, zasługujących na królestwo niebieskie.

P. *Ile łaski udziela Pan Bóg?*

O. Tyle każdemu człowiekowi, ile potrzeba, aby był zbawiony.

P. *Przez co udziela nam Pan Bóg łaskę?*

O. Przez Sakramenty święte.

P. *Co to jest Sakrament?*

O. Znak widzialny, od Jezusa Chrystusa ustanowiony, przez który odbieramy łaskę Boską niewidzialną i wewnętrzne uświęcenie.

P. *Ile jest Sakramentów?*

O. Siedem (zob. [Pacierz](#)).

P. *Jak się dzielą?*

O. Na Sakramenty żywych i umarłych, oraz na Sakramenty, które raz i te, które wielokrotnie w życiu przyjmować można.

P. *Co to są Sakramenty żywych?*

O. Są to te Sakramenty, które dają i pomnażają w nas łaskę czynną, tj. które, będąc bez grzechu, czyli żywymi na duszy, przyjmować można.

P. *Co to są Sakramenty umarłych?*

O. Są to te Sakramenty, które udzielają nam łaskę usprawiedliwiającą, czyli odpuszczają nam grzechy śmiertelne, przez które byliśmy umarłymi na duszy.

P. *Które są Sakramenty żywych?*

O. Bierzmowanie, Ciało i Krew Pańska, Ostatnie Namaszczenie, Kapłaństwo i Małżeństwo.

P. *Które są Sakramenty umarłych?*

O. Chrzest i Pokuta.

P. *Które Sakramenty raz tylko w życiu przyjmować można, a które częściej?*

O. Raz tylko w życiu przyjmować można: Chrzest, Bierzmowanie i Kapłaństwo, częściej zaś: Pokutę, Ciało i Krew Pańską, Ostatnie Namaszczenie i Małżeństwo.

P. *Co to jest Chrzest?*

O. Sakrament, który gładzi grzech pierworodny i wszystkie grzechy przed Chrztem popełnione, czyni nas dziećmi Boga, dziedzicami Królestwa niebieskiego i członkami Kościoła Świętego.

P. *Kto chrzcić może?*

O. Zazwyczaj tylko kapłani, w razie jednak nagłej potrzeby, każdy człowiek, byleby, polewając naturalną wodą głowę, mówił jednocześnie: "Ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego" i miał intencję dokonania Chrztu Świętego.

P. *Co to jest Bierzmowanie?*

O. Sakrament, przez który odbieramy Ducha Świętego z pełnością darów Jego na wzmocnienie Wiary, aby ją odważnie wyznawać i wytrwale według niej żyć.

P. *Ile jest darów Ducha Świętego?*

O. Siedem (zob. [Pacierz](#)).

P. *Kto udziela Bierzmowania?*

O. Biskupi, jako następcy Apostołów, jednakże, gdy tego wymaga potrzeba, może Papież dać tę moc i kapłanom, zwłaszcza misjonarzom w dzikich krajach, gdzie nie ma biskupów.

P. *Jak się przygotować do godnego przyjęcia Bierzmowania?*

O. Potrzeba przede wszystkim być w stanie łaski, tj.: sumienie swoje przez Spowiedź z grzechów oczyścić, zapoznać się z najgłówniejszymi prawdami Wiary, wreszcie przy samym Bierzmowaniu nie oddalać się z kościoła, dopóki Biskup nie udzieli bierzmowanym błogosławieństwa.

P. *Co to jest Pokuta?*

O. Sakrament, w którym dostępujemy odpuszczenia grzechów po Chrzcie Świętym popełnionych.

P. *Kto może udzielać Sakramentu Pokuty?*

O. Biskupi i kapłani, którym Chrystus Pan w osobie Apostołów dał władzę odpuszczania grzechów, mówiąc: "których odpuscicie grzechy, są im odpuszczone, których zatrzymacie, są im zatrzymane".

P. *Ile jest warunków do godnego przyjęcia Sakramentu Pokuty?*

O. Pięć (zob. [Pacierz](#)).

P. *Co to jest rachunek sumienia?*

O. Skrzętne i pilne przypomnienie sobie grzechów od dojścia do rozumu, lub od ostatniej dobrze odprawionej Spowiedzi popełnionych.

P. *Co to jest żal za grzechy?*

O. Boleść duszy i obrzydzenie sobie wszystkich grzechów popełnionych, z uwagi, żeśmy przez nie Boga obrazili i żywot wieczny utracili.

P. *Co to jest mocne postanowienie poprawy?*

O. Szczera wola życie swoje poprawić i już więcej nie grzeszyć.

P. *Co to jest Spowiedź?*

O. Pokorne oskarżenie się przed kapłanem z grzechów popełnionych, w celu otrzymania od niego rozgrzeszenia.

P. *Które są przymioty dobrej Spowiedzi?*

O. Powinna być pokorna, szczera i całkowita, tj. obejmować przynajmniej wszystkie grzechy ciężkie, któreśmy sobie po pilnym rachunku sumienia przypomnieli wraz z ich liczbą i okolicznościami.

P. *Jak się nazywa Spowiedź, której z naszej winy brakuje jednego z tych przymiotów?*

O. Świętokradzka. Jest ona najcięższą obrazą Pana Boga i nie tylko odpuszczenia grzechów nie daje, ale nadto unieważnia wszystkie następne Spowiedzi, dopóki nie zostanie naprawioną.

P. *Co to jest zadośćuczynienie?*

O. Wierne odprawienie pokuty przez spowiednika naznaczonej i wynagrodzenie zniewagi przez grzech Bogu, oraz krzywdy bliźniemu wyrządzonej.

P. *Co to jest Odpust?*

O. Darowanie kar doczesnych za grzechy, które mieliśmy odpokutować albo tu na ziemi, albo w czyśćcu.

P. *Kto ma władzę udzielania Odpustów?*

O. Kościół, który ją otrzymał od Chrystusa Pana.

P. *Co to jest Sakrament Ciała i Krwi Pańskiej?*

O. Jest to najświętszy i największy Sakrament ustanowiony przez Chrystusa Pana na ostatniej wieczerzy, w którym przez słowa kapłana chleb i wino przeistaczają się w prawdziwe Ciało i prawdziwą Krew Pana Jezusa.

P. *Kiedy dokonywa się to przeistoczenie Sakramentalne?*

O. Podczas Mszy Świętej.

P. *Czy Pan Jezus jest obecny całkowicie pod każdą postacią?*

O. Jest obecny całkowicie i żywy nie tylko pod każdą postacią, ale i pod każdą najdrobniejszą częścią postaci.

P. *Jak się nazywa przyjmowanie Sakramentu Ciała i Krwi Pańskiej?*

O. Komunią Świętą.

P. *Jak się należy przygotować do Komunii Świętej pod względem duszy i ciała?*

O. Pod względem duszy trzeba przede wszystkim być w stanie łaski, tj. mieć duszę nieobciążoną grzechem śmiertelnym i dlatego należy się wprzódę wyspowiadać, mieć żywą wiarę i chęć przyjęcia Pana Jezusa. Pod względem zaś ciała trzeba od północy być na czczo, tj. ani jeść ani pić. Chorzy tylko, przyjmujący Komunię Świętą jako wiatyk, nie potrzebują być na czczo.

P. *Co jeszcze należy uczynić dla godnego przyjęcia Komunii Świętej?*

O. Potrzeba zachować w odzieży czystość i skromność, a w całym ułożeniu największą pobożność.

P. *Co to jest Msza Święta?*

O. Jest to ofiara nowego Zakonu, w której Pan Jezus przez ręce kapłańskie ofiaruje się za nas Ojcu Niebieskiemu w sposób niekrwawy pod postacią chleba i wina, tak samo, jak niegdyś w sposób krwawy ofiarował się na krzyżu.

P. *W wielorakim celu ofiarowuje się Msza Święta Panu Bogu?*

O. W czworakim: dla uwielbienia Jego majestatu, dla dziękczynienia za odebrane łaski i dobrodziejstwa, dla przebłagania Go za zniewagi wyrządzone przez grzechy nasze, dla uproszenia pomocy w potrzebach duszy i ciała.

P. *Co to jest ostatnie Olejem Świętym Namaszczenie?*

O. Sakrament ustanowiony przez Pana Jezusa na to, aby chory, przez namaszczenie Olejem Świętym i modlitwę kapłana, odebrał łaskę Boską ku zdrowiu duszy, a gdy to do zbawienia jego potrzeba, i ku zdrowiu ciała.

P. *Co sprawia ten Sakrament?*

O. Pomnaża łaskę Boską, odpuszcza grzechy powszednie i te śmiertelne, z których chory nie mógł się wyświadczyć a za które gorąco żałuje, gładzi resztki grzechów odpuszczonych, jako to kary doczesne oraz słabość woli, grzeszne skłonności serca, które z popełnionych grzechów wypływają, wzmacnia w cierpieniach i dodaje siły do znoszenia ich z poddaniem się i spokojem ducha.

P. *Co to jest Kapłaństwo?*

O. Sakrament, przez który przyjmującym go Bóg udziela władzy do sprawowania najświętszej Ofiary, udzielania Sakramentów Świętych, oraz łaski szczególnej do dobrego spełniania onej władzy.

P. *Co winni wierni kapłanom?*

O. Jako zastępcom Boga i szafarzom Jego łask, winni wierni kapłanom głęboki szacunek i żywą wdzięczność za otrzymane dobrodziejstwa, które odbierają za ich pośrednictwem, ze względu zaś na ich władzę, jaką od Boga otrzymali, uległość i posłuszeństwo.

P. *Co to jest Małżeństwo?*

O. Sakrament, który pomnaża łaskę Boską i udziela małżonkom łask potrzebnych do uświętobliwienia się i wiernego wypełniania obowiązków stanu małżeńskiego.

P. *Czy małżeństwo może być rozerwane?*

O. Małżeństwo ważne może rozerwać tylko śmierć.

P. *Jakie są obowiązki małżonków?*

O. Mąż jest przełożonym niewiasty, ale jego władza powinna być łagodna i słodka, powinien miłować żonę, jak Chrystus Kościół umiłował i życie swe

zań oddał, oraz starać się o jej utrzymanie i wyżywienie. Niewiasta ma być mężowi swemu uległa, łagodna, miłująca, i pilne mieć staranie o dom swój.

P. *Co to jest modlitwa?*

O. Jest to podniesienie myśli i serca do Pana Boga dla oddania Mu czci należnej i uproszenia sobie łask potrzebnych.

P. *Czy modlitwa jest potrzebna?*

O. Jest każdemu człowiekowi koniecznie do zbawienia potrzebna, albowiem po Sakramentach Świętych jest drugim środkiem do otrzymania łaski Bożej i kluczem, który niebo otwiera.

P. *Jak modlić się należy?*

O. Z uwagą, pokornie, z ufnością i wytrwałością.

P. *O co modlić się należy?*

O. Przede wszystkim o to, co nam do zbawienia potrzebne. Można też prosić o rzeczy doczesne, lecz o tyle, o ile nie przeszkadzają wiecznym.

P. *Która jest najprzedniejsza i najpiękniejsza modlitwa każdego chrześcijanina?*

O. "Ojcze nasz", której nas nauczył sam Pan Jezus. Oprócz tego jest "Zdrowaś Maryjo" (zob. [Pacierz](#)). Są także inne piękne modlitwy, zalecone przez Kościół, do Najświętszej Maryi Panny i Świętych Pańskich.

DODATEK

POSTY OBOWIĄZUJĄCE

Ks. FRANCISZEK BĄCZKOWICZ CM

I. Pojęcie i podział.

Rozróżniamy post *naturalny* (*ieiunium naturale*), polegający na zupełnym wstrzymaniu się od jedzenia i picia, oraz *kościelny* (*ieiunium ecclesiasticum*), polegający na wstrzymaniu się od pokarmów w granicach przepisanych przez Kościół.

Kodeks [Prawa Kanonicznego] rozróżnia: a) post *jakościowy* czyli wstrzymanie się od potraw mięsnych (*abstinentia*); b) *post ilościowy* czyli pożywanie do sytości raz dziennie (*ieiunium*); c) *post ścisły* czyli post ilościowy połączony z jakościowym (*ieiunium et abstinentia*).

1. Post jakościowy polega na wstrzymaniu się od mięsa i rosołu (*ius ex carne*); nie zabrania pożywania jaj, nabiału i rozmaitych przypraw (*condimenta*) nawet z tłuszczu zwierzęcego (kan. 1250).

Nie wolno pożywać *mięsa*, tj. tego wszystkiego, co z natury swej, ze zwyczaju lub z powszechnego mniemania ludzi zalicza się do mięsa; wolno natomiast jeść ryby oraz żyjątko o zimnej krwi, które zwykły przebywać w wodzie, np. żaby, ślimaki, żółwie itp. Co się tyczy pożywania mięsa ptaków wodnych, opinie autorów są podzielone; wobec tego należy stosować się do zwyczaju danej okolicy.

Pod pojęcie mięsa podpada także krew, mózg, szpik kości, słonina nietopiona oraz bulion i ekstrakty z mięsa.

Niedozwolone jest pożywanie *rosołu*. Przez rosół należy rozumieć wodę, w której gotowane było mięso lub kości.

Wolno używać jakichkolwiek *przypraw do potraw*, nawet z tłuszczów zwierzęcych, czyli tego wszystkiego, co się w małej ilości dodaje do głównej potrawy, by ją uczynić smaczniejszą. Dozwolone jest zatem używanie masła, łoju, sadła, smalcu, słoniny stopionej itp.; drobne kawałeczki mięsa (skwarki), pozostałe po przetopieniu, wolno spożyć razem z tłuszczem. Przepis o poście

jakościowym obowiązuje *sub gravi* [tj. pod grzechem ciężkim]. Moraliści są zdania, że spożycie potraw mięsnych do 20 gramów jest tylko grzechem lekkim, ponad 60 gramów na pewno grzechem ciężkim (1).

2. Post ilościowy polega na jednorazowym posiłku do sytości w ciągu dnia; nie zabrania wszelako rannego i wieczornego posiłku, przy którym jednak co do ilości pokarmów przestrzegać należy przyjętych zwyczajów miejscowych. Nie jest również wzbronione pożywanie potraw mięsnych i ryb przy tym samym posiłku; wolno także brać posiłek do sytości wieczorem zamiast w południe (kan. 1251) (2).

Post ilościowy nie zabrania spożywania pokarmów mięsnych podczas posiłku do sytości. Natomiast przy posiłku rannym i wieczornym wolno pożywać pokarmy mięsne tylko wtedy, jeżeli w jakiejś okolicy panuje taki zwyczaj (3). W Polsce takiego zwyczaju nie było.

Zwyczaj, o którym mowa, nie jest to zwyczaj prawny w ścisłym znaczeniu, formalny, lecz praktyka, powstała czy to na podstawie zwyczaju prawnego czy też dyspensy lub przywileju (4).

Należy zachować zwyczaj powszechnie panujący w tym miejscu na którym się aktualnie przebywa, a nie zwyczaj w miejscu zamieszkania.

Kto nie jest obowiązany do zachowania postu ilościowego (np. z powodu choroby, braku lub przekroczenia wieku) albo otrzymał od niego dyspensę, może w dni wolne od postu jakościowego, np. w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki Wielkiego Postu, spożywać mięso przy każdym posiłku (5).

Przepis o poście ilościowym obowiązuje *sub gravi*. Moraliści przyjmują, że na śniadanie wolno spożyć około 70 gramów a na wieczerzę około 300 gramów stałych pokarmów; spożycie ilości pokarmów przekraczających 120 gramów w ciągu dnia poza przewidzianymi posiłkami uważają za grzech ciężki, bez względu na to czy ilość ta została w ciągu dnia spożyta naraz czy też częściami (6). Co do zachowania postu ilościowego można podać następującą praktyczną wskazówkę: w dniu postu ilościowego lub ścisłego każdy powinien na śniadanie i wieczerzę o tyle mniej spożyć pokarmów, żeby między dniem postu a dniem zwykłym zachodziła naprawdę różnica, czyli żeby każdy odczuł pewne umartwienie; do zachowania postu wystarcza ująć sobie jedną trzecią z tego, co się zwykle na śniadanie lub wieczerzę spożywa.

3. Post ścisły polega na jednorazowym dziennie posiłku do sytości oraz na wstrzymaniu się od potraw mięsnych; dlatego też, jeżeli obowiązuje post ścisły, należy zachować przepisy odnoszące się zarówno do postu ilościowego, jak i do postu jakościowego.

Kto otrzymał dyspensę tylko od postu jakościowego, jest obowiązany do zachowania postu ilościowego; wolno mu zatem pożywać mięso tylko przy jednorazowym posiłku do sytości. Kto jest zwolniony tylko od postu ilościowego, zachować musi post jakościowy.

II. Dni postne.

1. Post *jakościowy* czyli wstrzymanie się od potraw mięsnych (*lex solius abstinentiae*) obowiązuje we wszystkie piątki całego roku (kan. 1252 § 1).

2. Post *ścisły* czyli tak co do ilości jak co do jakości zachować należy: w środę popielcową, piątki i soboty Wielkiego Postu, w Suche Dni, w Wigilię Zielonych Świąt i Bożego Narodzenia, oraz 7 grudnia (7) (kan. 1252 § 2).

3. Post *ilościowy* (*ieiunium*) obowiązuje we wszystkie inne dni Wielkiego Postu, tj. w poniedziałki, wtorki, środy (z wyjątkiem popielcowej i suchodniowej, kiedy obowiązuje post ścisły) i czwartki (kan. 1252 § 3).

4. W *niedziele i święta nakazane* (*festa de praecepto*), z wyjątkiem świąt przypadających w Wielkim Poście, post nie obowiązuje; jeżeli wigilia przypadnie na niedzielę, to postu nie przenosi się na sobotę (kan. 1252 § 4) (8). Wielki Post kończy się o północy z Wielkiej Soboty na Wielką Niedzielę, a nie jak dotychczas, w Wielką Sobotę w południe (9). Jeżeli w jakiejś miejscowości któreś ze świąt nakazanych jest zniesione lub przeniesione na najbliższą niedzielę, post nie przestaje w tym dniu obowiązywać (10). W niedziele wielkopostne nie ma postu; w święta natomiast nakazane, przypadające w Wielkim Poście, post obowiązuje (11).

5. Powyższe przepisy nie zmieniają indultów partykularnych, ślubów osób fizycznych czy moralnych, reguł i konstytucji jakiegokolwiek zakonu lub zatwierdzonego stowarzyszenia tak mężczyzn jak niewiast, prowadzących życie wspólne, nawet bez ślubów (kan. 1253).

III. Podmiot.

1. Post *jakościowy* czyli wstrzymanie się od potraw mięsnych obowiązuje tych wszystkich, którzy ukończyli siódmy rok życia (kan. 1254 § 1).

Ci jednak, którzy po ukończeniu siódmego roku życia nie mają używania rozumu, nie są obowiązani do zachowania postu jakościowego (zob. kan. 12).

2. Post ilościowy obowiązuje wszystkich, którzy ukończyli 21 rok życia, a nie rozpoczęli jeszcze 60 roku (kan. 1254 § 2).

Przypisy:

(1) Zob. Noldin, *Summa theologiae moralis*, II, n. 676; Jone, II, ad can. 1250.

(2) Vermeersch, *De frustulo et coenula quadragesimali*, w: "Periodica" 1933, 60.

(3) Inaczej: Cocchi, V, n. 84; Grabowski, 496. Opierają się na odpowiedzi Kom. Int. z 23 października 1919 (AAS, XI (1919), 480), która na zapytanie, czy po wydaniu Kodeksu można bezpiecznie uczyć, że w dniach samego postu jest dozwolone spożywać więcej razy dziennie potrawy mięsne, odpowiedziała przecząco. Odpowiedź tę należy jednak rozumieć w ten sposób, że na podstawie samego Kodeksu, bez uwzględnienia przyjętego zwyczaju, nie wolno w dniach samego postu ilościowego spożywać więcej razy mięsa; Kodeks bowiem ani nie zabrania ani nie przepisuje potraw mięsnych przy tym lekkim posiłku, lecz odsyła do miejscowego zwyczaju. Zob. Vermeersch-Creusen, II, n. 566; Coronata, *De locis* etc., n. 302.

(4) Vermeersch-Creusen, II, n. 556; Cocchi, V, n. 84.

(5) Vermeersch-Creusen, II, n. 556; Cocchi, V, n. 85. Zob. także artykuł w "Gazecie Kościelnej", 1927, 149 nn.

(6) Zob. Noldin, II, n.679; Jone, II, ad can. 1250; Coronata, *Institutiones iuris canonici*, II, n. 826.

(7) Post ścisły przypadający na wigilię Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny został dekretem Kongregacji Soboru z 25 VII 1957, AAS, 49 (1957), 638, przeniesiony na 7 grudnia. – Kan. 1252 & 2 wśród dni, w które przypada post ścisły, wylicza również wigilię Wszystkich Świętych. Ponieważ wigilia ta została zniesiona dekretem Kongregacji Obrzędów z 23 marca 1955 (AAS, 47 (1955), 48), wygasł tym samym obowiązek zachowania przywiązanego do niej postu ścisłego.

(8) Kom. Int., 24 XI 1920, AAS, 12 (1920), 576.

(9) C. Rit., 16 XI 1955, AAS, 47 (1955), 838, n. 10.

(10) Kom. Int., 17 II 1918, AAS, 10 (1918), 170.

(11) Kom. Int., 24 XI 1920 AAS, 12 (1920), 576.

Ojców Naszych Wiara Święta. Katechizm przystępnie wyłożony i przykładami objaśniony. Przejrzał, poprawił i streszczeniem uzupełnił Ks. Zygmunt Chelmski. Wydanie nowe. Warszawa [1906], ss. 7-38. (Pominięto *Sposób służenia do Mszy Świętej* oraz *Katechizm* na ss. 39-353). (a)

Tekst modlitw w języku łacińskim za: *Catechismus Catholicus*. Cura et studio Petri Cardinalis Gasparri concinnatus. Sexta editio. Typis Polyglottis Vaticanis MDCCCCXXXI, ss. 21-22.

O postach: Ks. Franciszek Bączkowiec CM, *Prawo Kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa*, T. II (wydanie trzecie uzupełnili i przygotowali do druku Ks. Józef Baron CM i ks. Władysław Stawinoga CM), Wydawnictwo Diecezjalne Św. Krzyża w Opolu 1958, ss. 420-424.

(Pisownię i słownictwo nieznacznie uwspółcześiono).

Pozwolenie Władzy Duchownej:

Approbatur.

Varsaviae, die 5/18 Maii 1901 anni.

Judex Surrogatus

Canonicus Metropolitanus

Leopoldus Łyszkowski.

Secretarius *R. Lasocki.*

N. 2471.

Przypisy:

- (a) Por. 1) Św. Robert kard. Bellarmin SI, [Katechizm mniejszy czyli Nauka Chrześcijańska krótko zebrana.](#)
 - 2) Św. Robert kard. Bellarmin SI, [Wykład nauki chrześcijańskiej \(katechizm większy\).](#)
 - 3) S. Robertus Cardinalis Bellarminus SI, Doctor Ecclesiae, [Catechismus, seu: Explicatio doctrinae christianae.](#)
 - 4) S. Petrus Canisius SI, Doctor Ecclesiae, [Catechismus maior seu Summa doctrinae christianae.](#)
 - 5) Św. Pius V, Papież, [Katechizm Rzymski według uchwały świętego Soboru Trydenckiego.](#)
 - 6) Ks. Józef Deharbe SI, [Katechizm rzymsko-katolicki.](#)
 - 7) Ks. Jacek Tylka SI, [Dogmatyka katolicka.](#)
 - 8) Ks. Michał Ignacy Wichert, [Nauki katechizmowe o Składzie Apostolskim, Przykazaniach Boskich i Kościelnych, o Modlitwie Pańskiej i Sakramentach.](#)
 - 9) O. Jan Jakub Scheffmacher SI, [Katechizm polemiczny czyli Wykład nauk wiary chrześcijańskiej przez zwolenników Lutra, Kalwina i innych z nimi spokrewnionych, zaprzeczanych lub przekształconych.](#)
 - 10) Św. Augustyn Biskup, Doktor Kościoła, [Pisma katechetyczne.](#)
 - 11) Św. Jan Chrzyciel de la Salle, [Obowiązki chrześcijanina względem Boga. \(Katechizm\).](#)
 - 12) Ks. Konstanty Gawroński, [Jasny i gruntowny wykład prawd wiary i moralności chrześcijańskiej.](#)
 - 13) Bp Konrad Martin, [Katolicka nauka wiary.](#)
 - 14) Bp Konrad Martin, [Katolicka nauka obyczajów.](#)
 - 15) Ks. Wiktor Cathrein SI, [Katolicki pogląd na świat.](#)
 - 16) Piotr kardynał Gasparri, [Katechizm katolicki.](#)
- (Przyp. red. *Ultra montes*).

([HTM](#))